

Маркевич Людмила,

Національний Університет «Острозька академія»

ЛІНГВІСТИЧНІ ТА ПАРАЛІНГВІСТИЧНІ ЗАСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ НЕПРАВДИВОГО ВИСЛОВЛЮВАННЯ В АКТИ КОМУНІКАЦІЇ

У статті дається коротка характеристика феномену комунікації, описуються вербальні і невербальні засоби спілкування та описуються шляхи виявлення обману за допомогою аналізу лінгвістичних і паралінгвістичних засобів його реалізації.

Ключові слова: *комунікація, вербальне і невербальне спілкування, обман, жести, міміка, тембр, темп, поза, інтонація.*

В статье дается краткая характеристика феномена коммуникации, описываются вербальные и невербальные средства общения и описываются пути выявления обмана с помощью анализа лингвистических и паралингвистических средств его реализации.

Ключевые слова: *коммуникация, вербальное и невербальное общение, обман, жесты, мимика, тембр, поза, интонация.*

The article gives short characteristics of communication phenomenon, describes verbal and nonverbal devices of communication and describes the ways of detecting the lie with the help of analysis of linguistic and paralinguistic devices of its realization.

Keywords: *communication, verbal and nonverbal communication, lie, gestures, mimics, timbre, tempo, posture, intonation.*

Проблема виявлення обману була актуальною у всі часи. В наш час багато науковців приділили особливу увагу дослідженню цього феномену. Серед них найбільш відомими є: П.Екман, А.Піз, І.Леслі та Є.Спіріца. Але існує нестача у дослідженні цього явища серед вітчизняних науковців. Тому надзвичайно важливим є розробка теоретичного матеріалу для виявлення даного явища.

Актуальність теми дослідження полягає у необхідності розробки теоретичного матеріалу для перевірки висловлювання на правдивість/неправдивість.

Мета дослідження: дослідження функціонування неправдивого висловлювання і опис лінгвістичних та паралінгвістичних засобів його реалізації.

Для досягнення мети було поставлено такі завдання:

- 1) дати характеристику феномену комунікації;
- 2) розглянути лінгвістичні і паралінгвістичні засоби спілкування;
- 3) виявити основні методи виявлення обману на основі вербальних і невербальних сигналів.

Комунікація визначається як специфічна форма взаємодії людей в процесі її пізнавально-трудова діяльності [3, с. 3]. Ціль мовленнєвої комунікації полягає у обміні інформацією різного виду. Спілкування реалізуються за допомогою лінгвістичних(вербальних) та паралінгвістичних(невербальних) засобів.

Вербальне спілкування – спілкування за допомогою слів [3, с. 3]. Вербальним засобом комунікації є мовлення.

Невербальні компоненти спілкування – елементи комунікативного коду, які мають немовну природу [1, с. 59].

Невербальні засоби комунікації допомагають отримати інформацію:

- 1) про особистість мовця;
- 2) про стосунки комунікантів;
- 3) про ставлення учасників спілкування до ситуації.

Паралінгвістичні засоби поділяються на міміку, жести, позу, тембр, темп та інтонацію мовлення.

Найважливішу роль у передачі повідомлення відіграє міміка. Вираз обличчя є головним показником емоційного стану людини [3, с. 112].

Жести використовуються комунікантом для підкріплення ідей і допомоги в їх описанні.

Існують такі типи жестів [5, с. 22]:

- 1) жести-ілюстратори;
- 2) жести-регулятори;
- 3) жести-емблеми;
- 4) жести- адаптори;
- 5) жести-афектори.

Поза показує, як мовець сприймає свій статус по відношенню до інших. Наприклад, закриті пози (руки, схрещені на грудях) сприймаються комунікантами як пози недовіри, непогодження, критики.

Тембр, темп та мелодика мовлення можуть надавати різний сенс одному і тому ж висловлюванню. Тембр голосу надає мовленню виразність. Темп мовлення виконує важливі смислові функції. За допомогою інтонації ми можемо дізнатись більше інформації про людину: про її емоційний стан, про ставлення до предмету мовлення, про її характер [3].

На лінгвістичному рівні ознаками неправди є обмовки, тиради, занадто швидке мовлення, заїкання, швидкі відповіді на питання, повтори, різка зміна теми та ін. [6, с. 67].

Свідчити про неправдивість співбесідника можуть наступні жести: тримання руки біля рота, почісування вуха, почісування ока, ховання долонь, стиснутий кулак, тримання рук за спиною [6, с. 79]. Також потрібно звернути увагу, що посилені жестикуляція повинна викликати підозру.

Покачування з однієї ноги на іншу, відступ назад може говорити про страх людини бути викритим у неправді [6, с. 84].

В плані міміки ознаками обману є фальшиві емоції, піджимання губ, посилені міміка та ін. [6, с. 97].

Висновок

Отже, детально дослідивши вербальні і невербальні особливості мовлення мовця, можна встановити чи є висловлювання правдивим чи ні.

Література:

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики. – К. : Академія, 2004. – 344 с.
2. Глухов, Ковшиков Психолінгвістика. Теория речевой деятельности. – М.: Астрель, 2007. – 224 с.
3. Гойхман Речевая коммуникация. – М. : ИНФРА-М, 1997. – 272 с.
4. Пиз А. Язык жестов. – М. : Ай-Кью, 2002. – 112 с.
5. Столяренко А.Д. Психология делового общения. – Ростов н/Д: Феникс, 2005. – 416 с.
6. Экман П. Психология лжи. – Спб. : Изд-во “Питер”, 2010. – 304 с.